

SWEDISH B – HIGHER LEVEL – PAPER 1
SUÉDOIS B – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
SUECO B – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Friday 21 May 2010 (afternoon)
Vendredi 21 mai 2010 (après-midi)
Viernes 21 de mayo de 2010 (tarde)

1 h 30 m

TEXT BOOKLET – INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for Paper 1.
- Answer the questions in the Question and Answer Booklet provided.

LIVRET DE TEXTES – INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'Épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

CUADERNO DE TEXTOS – INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la Prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

TEXT A

Sunt och Gott

Festmiddag för lättviktare

KYCKLING MED ROSTADE GRÖNSAKER OCH RÖDVINSSÅS

4 personer

Tid: 30 minuter + 30 minuter i ugnen

5 420 kalorier

Allt kan bakas samtidigt i ugnen.

- 1 kycklinglår à 125 g
- 4 msk honungsgrillolja
- salt, peppar
- 10 400 g pumpa
- 200 g palsternacka
- 1 gul lök
- 4 vitlöksklyftor
- 2 msk olivolja
- 15 12 dl vitt vin
- 2 äpplen
- 6 kvistar salvia

RÖDVINSSÅS

- 2 dl rödvin
- 20 2 dl hönsbuljong
- 2–3 msk balsamvinäger
- 2 msk vinbärsgelé
- salt, peppar

GÖR SÅ HÄR

- 25 1. Sätt ugnen på 200 °. Pensla kycklinglåren med grillolja och krydda. Lägg dem i en ugnsfast form. Ugnsbaka dem i 30 min tills de är genomstekta. Vänd dem efter halva tiden.
- 30 2. Skala pumpa och palsternacka, skär dem i små tärningar. Skala och hacka löken. Skala vitlöken. Blanda pumpa, palsternacka, lök och vitlök i en ugnsfast form. Ringla över olja och vitt vin. Krydda. Rör så att allt blandas. Ugnsbaka i 200 ° ca 20 min. Tärna äpplena under tiden.
- 35 3. Tillsätt äpple och salvia och ugnsbaka i ytterligare 10 min.
- 40 4. Häll rödvin och buljong i en kastrull. Låt det koka upp och koka ihop i 5 min. Rör ner balsamvinäger och gelé. Smaka av och krydda. Ringla såsen på en tallrik. Lägg en hög ugnsbakade grönsaker mitt på tallriken och kycklingen ovanpå.

CHOKLADMOUSSE MED FRUKT

45

4 personer

Tid: 30 minuter + 1 timme i kylan

282 kalorier

- 1 gelatinblad
50 40 g mörk choklad
1 dl mellangrädde
1 äggula
1 äggvita
2 msk socker

55 FRUKTER

- 50 g hallon
2 passionsfrukter
4 melonklyftor
4 rullrån
60 citronmeliss

GÖR SÅ HÄR

1. Blötlägg gelatinet i kallt vatten i 5 min. Bryt chokladen i bitar och lägg den med grädden i en rostfri skål. Ställ den i vattenbad tills chokladen smält.
65
2. Ta upp gelatinbladet och rör ner det i den varma chokladgrädden. Tillsätt äggulan och rör om. Låt svalna.
3. Vispa äggvitan styv tillsammans med sockret. Vänd ner den i chokladkrämen. Fördela i espressokoppar eller formar. Ställ dem i kylan 1 tim.
70
4. Servera chokladmoussen med frukten vackert upplagd omkring.

Ingmari Roug, Matmagasinet nr 12 2008

TEXT B

MINA DRÖMMARS STAD

Medan de vandrade hemåt var Maja bubblande fylld av upplevelserna. Fingrarna snurrade i karamellstruten och hon glömde bjuda Henning. Tänk vad karlarna hade slagits! Och vad flickan hade sprattlat! Vilken fin huvudduk serveringsflickan hade haft! Och vilket liv det var i staden!

Jag tycker om det, sa hon. Jag vill mycket hellre vara här än hemma. Jag vill inte följa med hem i vår.

Skulle Henning stanna?

Ja visst, han hade ju inget hem som väntade. Han berättade för henne om sin tid hos mjölnaren, om modern som dött i koleran och fadern som han aldrig känt. Men Maja lyssnade inte, det var inte Hennings förflutna hon var intresserad av utan sin egen framtid.

Det är mycket roligare i stan, sa hon och log sitt barnsliga leende. Mycket, mycket roligare.

Men nu försvann larm och ljus, de oändliga planken och de mörka fälten tog vid. Det var långt mellan lyktorna som lyste svagt ur natten, här ute fanns bara de gamla rovoljelamporna. Henning ledde Maja och försökte undvika vattensamlingarna och de djupa hjulspåren.

När det blev som mörkast stannade Maja plötsligt och slog armarna omkring Henning. Och han trycktes in i ett svällande mjukt mörker, hon fanns runt omkring honom, överallt. Kände hennes läppar hala av flott och fjuniga av pudersocker söka sig över hans ansikte, doften av karameller, hennes våta, breda mun över hans.

Jag vill stanna med dig i stan, Henning, flåsade hon. Du måste låta mig stanna!

Ja ja, svarade han fast han inte förstod hur det skulle kunna ske, fast han velat ropa nej.

Du låter mig väl? frågade hon och sköt honom litet ifrån sig för att söka hans ögon i mörkret.

Men jag kan ju inte gifta mig, jag är för ung, försökte han.

Du vill inte, sa hon trumpet och började gå igen.

Han svarade inte men gick efter, ifatt henne.

Akta dig för vattenpölen! sa han hastigt och drog henne åt sidan.

Nu lyste ljusen från varvschefens bostad, de hade inte långt kvar till fabriken.

Svaga ljus glödde ur träkåkarna som hängde på berget ovanför.

Du vill inte! sa hon igen. Ingen vill!

Nej, han ville nog inte. Men han ville vara snäll mot Maja, tyckte om henne. Därför tog han försiktigt hennes knubbiga hand, smekte den hastigt, sa: Jo, jag vill.

Säkert? frågade hon.

Han nickade allvarligt.

Bra, sa Maja och travade vidare.

Han hade varit rädd för att hon skulle kyssa honom igen, kanske dra upp honom i backen ovanför vägen. Men hon fortsatte hemåt. De nickade åt portvakten och gick över gården. Där bad Maja att Henning skulle vänta och vakta medan hon besökte hemlighuset. Han satte sig på stentrappan och såg ut över tunnor och fat som han skulle rulla kommande dagar och undrade hur han skulle klara av att också rulla Maja mot den framtid som han drömt så mycket om.

När hon kom ur mörkret tog hon honom i hand och sa godnatt och gick sedan ensam uppför trappan.

Runt honom stod stanken av stearin men ändå kände han fortfarande doften av karamell och nybakat bröd. Hans läppar var ömma och kändes otrevligt flottiga. Medan han gick genom trappans mörka tunnel torkade han munnen gång på gång och oroade sig för natten då han säkert skulle drömma om Maja.

Per Anders Fogelström, *Mina drömmars stad*, 1960

TEXT C

DE BADAR I SVENSKA

I Sverige sätter en del föräldrar med ambitioner sina barn i en engelskspråkig skola. I Esbo hamnar de i svenskt "språkbad".

Det är tyst och stilla när svenskläraren Aila Mäkelä går igenom svenska verbtempus i "språkbadsklassen" 5B på Westendipuiston koulu i Esbo utanför Helsingfors.

– Många av barnen på den här skolan har akademikerföräldrar som känner till fördelarna med att vara tvåspråkig, eller till och med flerspråkig, säger Aila Mäkelä.

Att gå i språkbadsklass innebär att undervisningen till största delen sker på ett annat språk än elevernas förstaspråk. Eleverna undervisas i exempelvis matematik och biologi på svenska. Att gå i språkbadsklass är frivilligt för dem som har finska som sitt förstaspråk och som annars naturligt inte kommer i kontakt med svenska.

Språkbadsprogrammet bygger på antagandet att andraspråksinläringen sker effektivast när språket används i praktiken. Efter ett tag minskar dock mängden svenska. Skolan har sex språkbadsklasser, och en av dem är 5B.

Orsakerna till att barnen i 5B går i språkbad är att de har kusiner i Sverige, och att de säger att det är lättare att lära sig andra språk om man har svenska vid sidan av finskan.

På lektionerna talar läraren uteslutande "språkbadsspråket" men förstår också barnens modersmål.

– Det är väldigt viktigt att läraren behärskar målspråket bra och känner till nyanserna i språket. Och inte minst kulturen. För att göra det är det nog nödvändigt att ha bott ett tag i landet, säger Aila Mäkelä.

Elevernas resultat är goda.

– När språkbadseleverna lämnar skolan har de goda språkkunskaper, större språklig medvetenhet och god insikt i den svenskspråkiga kulturen, jämfört med elever som har fått traditionell undervisning, säger Janne Kontio, lärarstudent vid Göteborgs universitet som har intervjuat språkbadslärare i Helsingfors och språkbadslärarstudenter i Vasa/Kajana.

Men allt är inte frid och fröjd. Hans studie visar att språkbadslärarna i Helsingfors har lite eller ingen utbildning i hur man lär ut svenska till barn med finska som förstaspråk i en praktisk situation.

– Det finns också tendenser att språkbadet i Finland utestänger elever med annat eller ytterligare förstaspråk än finska.

Många skolor har som krav att båda föräldrarna ska vara enspråkigt finstalande. Det utesluter till exempel barn med en pappa som talar franska och en mamma som talar finska.

Språkbadsmodellen har spritt sig snabbt i Finland. Bristen på lärare är emellertid stor, och vissa skolor i södra Finland har tvingats begränsa antalet språkbadselever på grund av detta.

Språkbad

Språkbadet har sitt ursprung i Kanada, där det utvecklades på 1960-talet för att engelskspråkiga barn skulle lära sig franska. Det har sedan spridit sig till bland annat Italien, Spanien, Tyskland, Estland, Sverige och förstås Finland. I Finland startade språkbad 1987 i Vasa.

Maria Löfstedt, Språktidningen, juni 2008

TEXT D

SÅ FARLIGT ÄR DET ATT SMS:A

Om du sms:ar löper du 23 gånger högre risk att krocka och 93 procent av alla upphinnande olyckor bakifrån beror på att föraren tittar bort. Just nu pågår två stora svenska studier om problematiken där totalt 148 bilisters beteende granskas.

Vi pratar i telefon, sms:ar, mejlar och fipplar med skivor i bilstereon. Dessutom försöker vi köra utan att krocka. Om detta handlade en stor trafiksäkerhetskonferens som hölls på Chalmers i Göteborg i veckan.

– Grunden är att det är olagligt och omoraliskt att vara distraherad, men vi som har ansvar måste räkna in människan som om hon var ständigt distraherad. Om vi utgår från att människan alltid gör det som är lagligt och moraliskt har vi inte mycket till trafiksäkerhet, säger Claes Tingvall, trafiksäkerhetsdirektör på Vägverket. På konferensen presenterades en stor amerikansk studie där man under en längre tid har filmat folks körbeteende. Resultatet visar att risken för en krock är 23 gånger större om man sms:ar samtidigt som man kör och att 93 procent av alla olyckor bakifrån har en grund i att föraren tittar bort i några sekunder, exempelvis för att slå in ett telefonnummer.

I Sverige pågår två stora undersökningar om distraktion. I den ena filmas förarna i 18 bilar under ett halvår, i den andra studien kör 130 bilister med kameror i fordonen under ett år.

Ingen studie har hittills kunnat hitta några större negativa effekter av att prata i mobiltelefon medan man kör. Tvärtom har en undersökning på lastbilschaufförer i USA visat att telefonpratande gör dem mer uppmärksamma på vägarna.

– Det man påstår är att det inte är farligt. Däremot är det tydligt att när du knappar är dina ögon borta från vägen, det är det som är det farliga och som kräver motåtgärder.

Motåtgärderna är bland annat mitträcken, som Vägverket arbetat länge med och tekniska lösningar i bilarna som varnar när föraren tappar koncentrationen på vägen.

Anne Bollin, forskare vid Statens väg- och transportinstitut:

– Den amerikanska studien visar liknande resultat som våra. Vi har mätt mental belastning och när man kör i stadstrafik är man redan väldigt belastad, håller man dessutom på med mobilen, då har man klara problem med koncentrationen.

I USA diskuteras att förbjuda ungdomar från att använda mobiler i bilen, men något sådant förslag finns inte i Sverige.

– Det har varit förbjudet att vara distraherad sedan 1926. Det här är inte övervakningsbart, då är det bättre att säga att om något händer kan du bli lagförd, säger Claes Tingvall.

– Ofta rusar känslorna iväg för krav på skärpta lagar men forskningen är relativt begränsad, i stället tror jag att vi ska inrikta oss på tekniken, precis som vi gjort när det gäller alkolås, säger Thomas Carlson, medichef på NTF.

Han efterlyser att taxibolag och andra yrkesförare ska gå före och reglera mobilanvändandet i bilarna.

– Med framtidens teknik kan man tänka sig att bilen varnar om hastigheten ökar när man pratar i telefonen, att bilen kan göra en inbromsning eller sidoförflyttning.

Mikael Bondesson, Emma Löfgren, Dagens Nyheter, 3 oktober 2009